

MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM DALLARI LİSANS PİYANO EĞİTİMİNDE KULLANILAN ESERLERİN PİYANO ÇALMA DAVRANIŞLARINI DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ AÇISINDAN YARIYILLARA GÖRE DAĞILIMI¹

Feyza SÖNMEZÖZ²

ÖZET

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda piyano dersleri nitelikli müzik öğretmeni yetiştirme açısından büyük ölçüde önemlidir. Piyano, kulak eğitimi yapabilme, okul şarkılarını öğretebilme, şarkıların armonik aralıklarını çalıştırabilme bakımından son derece etkin bir çalgıdır. Çünkü piyano zengin armonisi ve orkestral kabiliyeti ile tek sestən çok sese geçişi sağlayan en önemli çalgılardan biridir. Ancak lisans eğitimi boyunca piyano eğitiminin teknik temelleri doğrultusunda öğretmen adayını yönlendirmek gerekir. Bu sebeple müzik öğretmenliği lisans programında yer alan piyano ders tanımlarındaki teknik konulara ilişkin kriterlerin saptanması ve yarıyıllara göre sıralanması, bu sıralamaya ilişkin, kullanılan piyano eserlerinin teknik içerikleri doğrultusunda dağılımının belirlenmesi gereklidir. Araştırmada yöntem olarak tarama modeli kullanılmıştır. Araştırılan konu ile ilgili piyano eğitiminde kullanılabilir olan basılı yayın, tez, makale, nota, ders kitabı gibi çeşitli çalışmalardan oluşan kayıt ve belgeler toplanarak inceleme ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda, elde edilen bilgiler doğrultusunda “Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Eğitimi Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri” ortaya çıkarılmıştır. Ardından müzik eğitimi anabilim dalları lisans piyano derslerinde kullanılan eserler tespit edilerek, eserlerin teknik açıdan içerik analizleri yapılmış ve “Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Piyano Eğitimi’nde Kullanılan Eserlerin Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri Açısından Yarıyıllara Göre Dağılımı” belirlenmiştir. Çalışmanın, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda, piyano eğitiminde hedeflenen davranışların istenen düzeyde kazandırılabilmesi, kazandırılmak istenen hedeflere daha kolay ve hızlı bir şekilde ulaşılabilmesi ve böylece piyano derslerinin daha nitelikli ve etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, piyano eğitimi, piyano.

¹ Bu çalışma, yazar tarafından 2011 yılında ders notu olarak hazırlanmış, son üç yıl içerisinde genişletilmiş ve yeniden düzenlenerek makaleye dönüştürülmüştür.

² Yrd.Doç.Dr./ Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, feyzasonmezoz@gmail.com

THE DIVISION OF THE WORKS USED IN PIANO EDUCATION IN UNDERGRADUATE LEVEL AT DEPARTMENTS OF MUSIC EDUCATION ACCORDING TO MIDTERMS IN TERMS OF THE CRITERIA FOR THE EVALUATION OF BEHAVIOURS OF PLAYING PIANO

ABSTRACT

At the institutions of music education, piano lesson is important in regard to training music teachers of high quality. The piano is an efficient instrument in the fields of ear training, teaching school songs and training students in harmonic analyses. The reason for this is that the piano is one of the most significant instruments which enables one to pass from monophonic to polyphonic sounds with its rich harmony and orchestral capacity. However, a teacher candidate is supposed to be oriented around the technical foundations of piano education throughout his/her undergraduate education. In this respect, it is of utmost importance that the criteria related to technical issues in the descriptions of piano lessons are to be determined and put in order according to education terms and then, with this order in mind, piano works that are planned to be used are supposed to be divided according to their technical properties. In the study, the scanning model was used. Many documents and records such as printed works, thesis, textbooks, works of music are collected and evaluated through necessary analyses. At the end of the evaluations, “The Criteria for the Evaluation of Behaviours of Playing Piano in Undergraduate Education at Departments of Music Education” has been introduced. Afterwards, the works which are already made used of at Departments of Music Education have been determined and technical content analysis of these works have been conducted and then “The Division of the Works Used in Piano Education in Undergraduate Level at Departments of Music Education According to Midterms In Terms Of The Criteria for the Evaluation of Behaviours of Playing Piano” has been determined. It is thought that this study is of significance in that findings may help candidate teachers acquire skills that are required in piano education at institutions of music education, enable learners to reach objectives more quickly and easily and in this way lay the foundation for music lessons to taken more efficiently and effectively.

Key words: Music education, piano education, piano.

1. GİRİŞ

Çalgı eğitimi meslek yaşantısı boyunca müzik öğretmenin; müzik duyarlılığı, müzik kültürü, müzikalitesi ve müziksel kimliği açılarından öğrencinin ilgisini ayakta tutabilme, öğrenmeyi kolaylaştırabilme, dersi zevkli hale getirebilme ve sınıfı yönetebilme gibi hedefleri gerçekleştirebilmesi için gereklidir.

Bireysel çalgı derslerinin yanı sıra piyano eğitimi de müzik bilgilerinin kuramsal açıdan daha etkili bir şekilde öğrenilebilmesi ve okul şarkılarının eşliklendirilmesi gibi becerilerin kazanılması bakımından öğretmen adaylarının eğitiminde, son derece önemlidir. “Piyano eğitimi ile, müzik öğretmeni adayları, hem kendi müzik eğitimi süresince kazanacakları müzik bilgisi için, hem de okul öncesi eğitim kurumlarından, lise sınıflarındaki müzik eğitimine kadar gerekli olan, piyano çalma becerilerini kazanmaktadırlar” (Kasap, 2004, s.160).

Ertem (2011), piyanoda teknik yeterliliğe ulaşabilmede, temel davranış ve becerilerin kazanılmasının önemine vurgu yapmıştır.

Ancak kazanılan bu temel davranış ve becerilerin geliştirilmesinin yanı sıra, yeni ve bir üst basamaktaki davranışları, teknikleri öğrenme, bunun sonucunda da, daha farklı boyutlarda ve stillerde eserleri çalma, tanıma, müzisyenlikle ilgili becerileri kazanma, geliştirme, piyano eğitiminin bir sonraki basamağı olan orta düzey piyano eğitiminde gerçekleştirilebilmektedir. Bahsedilen davranış ve becerileri öğrenciyeye kazandırmada en etkili yollardan biri öğretmen tarafından seçilen uygun repertuvardır (Ertem, 2011, s.646).

Bundan dolayı, müzik öğretmeni adayları için gerekli olan piyano çalma becerilerinin kazandırılabilmesinin en önemli aşamalarının, piyano eğitiminde hedeflenen temel ve teknik davranışların kazandırılması ve bu yönde uygulanmak üzere, öğrencinin teknik ihtiyacına uygun eserlerin seçimi olduğu söylenebilir.

Bu açıdan bakıldığında, nitelikli bir müzik öğretmeni yetiştirmenin esasları düşünüldüğünde, piyano eğitiminde kullanılan repertuarın, müzik eğitimi anabilim dallarınca ortak amaç ve hedefler doğrultusunda belirlenmesinin önemi büyüktür. Akbulut (2012)’ a göre, müzik eğitimi anabilim dalı programlarında öğrencilerin etüt, sonat, konçerto ve okul müzik eğitiminde kullanılabilecek yapıtları belirli bir düzeyde seslendirebilecek seviyeye gelmeleri hedeflenmektedir. “Bu, öğrenim sürecinin iyi planlanması ve programlanması ile mümkün olacaktır. Öğretim dönemlerine uygun davranış ve repertuarın kazandırılması, onların çalgılarında başarılı olacağı sonucunu sağlayacaktır” (Akbulut, 2013, s.59).

Eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarında lisans eğitimi süresince piyano derslerinde kullanılan repertuara ilişkin, her anabilim dalında eşit olarak uygulanmak üzere, sistemli bir teknik sıralama ve programlamanın bulunmadığı görüşü yaygındır. Gökbudak (2013), günümüzde pek çok müzik okulunun kendi piyano eğitimi programını oluşturduğunu, Türkiye’ de de durumun

böyle olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle, bazı piyano eserlerinin özellikle teknik bakımdan çalıştırılma amaçları belirgin olmasına rağmen, amaca yönelik çalıştırılmayacağı, buna bağlı olarak, eser seçimlerinde yarıyıldan yarıyla değişmeler ve farklılıkların oluşabileceği, eserlerin hangi yarıyıllarda hangi amaç ve hedef doğrultusunda kullanılması gerektiği konusunda belirsizliklerin ortaya çıkabileceği düşünülebilir. Bu durumun da piyano eğitiminde hedeflenen davranışların beklenen düzeyde kazanılamayacağı sonuçlarına yol açabileceği söylenebilir.

Gelişen süreler içerisinde bu programlar farklılık göstermiş ve halen de göstermektedir. Bu programlarda kullanılan metodlar ve seçilen repertuarlar da farklılık göstermektedir. Piyano literatüründe, piyano eğitiminde kullanılmak üzere çeşitli seviyeler için yazılmış birçok metod, piyano albümleri ve repertuarlar mevcuttur. Bu konuda pedagogların tartıştıkları, kendi repertuar listelerini ve basamaklarını oluşturdukları da gözlenmektedir (Gökbudak, 2013, s.2).

Bu repertuar listeleri ve basamakların, müzik eğitimi anabilim dallarınca ortak amaç ve hedefler doğrultusunda belli bir plana ve programa göre hazırlanmadan öğretim elemanlarının kendi fikirlerince uygulanmasının, öğretmen adaylarına piyano derslerinde beklenen becerilerin kazandırılması konusunda yeterli olamayacağı söylenebilir.

Pamir (1984)' e göre piyano edebiyatının basamaklandırılması ve normal yetenekli bir öğrencide her basamak için belirlenecek normal bir sürede çalışma yapması, etkin öğrenme açısından önemlidir. Ancak, bu basamaklandırmanın, yapıtların içeriği ve öğrenci yeteneğinin türleri bakımından, hiçbir zaman tam kesinlik içinde olamayacağı, bütün bunlara rağmen, yine de basamaklandırmanın normal yetenekli çocuklar için yararlı olacağı düşünülmektedir (Pamir, 1984, s.3).

Ancak uygun repertuarın seçimi ve basamaklandırılmasının, piyano eğitiminde hedeflenen temel ve teknik davranışların belirlenerek planlanması ve programlanması ile sağlanabileceği düşünülebilir.

Öğretmen kişisel inceliği, analiz ve uygulama yapmasına ek olarak literatürü de öğrenmelidir. Literatür inceleme sürecinde öğretmen, bilimsel araştırma ve keşiflerin önemini anlattıktan sonra, kendisi için yeni ilişkiler ve kurallar keşfeder. Bunlar öğrenilen bilgileri sentez yapabilme yeteneğinin gelişmesinin önemli bir aşaması olan bilimsel düşüncesinin gelişmesi için uygun şartları yaratır. Herhangi bir eserin konusunun benzerlik ve farklılıklar bakımından genel kurallarının öne çıkartılmasına imkan yaratarak, kendinden önceki görüşlerin ortak yönlerini ortaya koyar (Askerova, 2002, s. 40).

Eserler üzerindeki bu benzerlik ve farklılıklar ve ayrıca bunların genel kurallarının ortaya çıkarılması, piyano eğitimindeki temel konuların belirlenmesi ve bir sıralama ile teknik açıdan değerlendirme kriteri sistemine dönüştürülmesi ile mümkün olabilir. Bu değerlendirme sistemi oluşturulmadan önce piyano eğitiminde

kazanılması gereken bazı temel teknik konuların neler olduğunun incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Gün ve Köse (2012), “Piyanö Eğitiminde Müzikal Terimler ve çalma Tekniklerine İlişkin Bilişsel Düzey Analizi” başlıklı çalışmalarında piyanö çalma tekniklerini şu şekilde sıralamışlardır.

“1.Legato: Bağlı

2.Non legato: Bağlı değil

3.Portato: Belirterek

4.Staccato: Kesik kesik

5.Marcato: Belirgin bir biçimde, vurgulu (Gün ve Köse, 2012, s.249)”.

Fenmen (1947) piyanö tekniğini açıklarken “Parmak, Bilek, Önkol ve Kol Hareketleri”, “Tuşe”, “Pedal” ve “İfade” nin önemine değinmiştir. Buna göre; özellikle “Tuşe” nin kullanılmasında sırasıyla “Legato”, “Portamento”, “Non Legato” ve “Staccato”nun kullanımını önermiş, legato ve staccato tekniğinde parmak, bilek, önkol ve kol kullanımının önemli olduğunu vurgulamıştır. (Fenmen, 1947, ss. 71-72).

Fenmen (1947)’ e göre piyanö başlangıç seviyelerinde öncelikle parmak ve parmaklara bağlı olarak bilek ve kol hareketlerinin önemi büyüktür. Böylelikle, parmağın yapabileceği işlevlere öncelik verilmiştir. Bunlar;

- Her parmağın kendi başına serbest olma durumu,
- Başparmak hareketleri,
- Parmak hareketlerine bağlı olan dizi, arpej, süsleme, tekrar eden notalar, çift notalar gibi figürlerin kullanımı, şeklindedir (Fenmen, 1947, ss. 53-57).

Dolayısıyla; parmak sisteminin esası, parmakların mümkün olduğunca az yer değiştirmesi, kuvvetli parmakların tercih edilmesi ve elin klavyedeki hakimiyetinin öncelikle parmakla başlayabileceği, özellikle her parmağın ayrı bir kuvvetinin olduğu ve başparmağın diğer parmalardan ayrı bir işlevinin olduğunun bilinmesine dayanmalıdır.

Bu sebeplerle başlangıç aşamasındaki öğrencilere verilebilecek ilk piyanö tekniğinin “legato” yani “bağlı çalma” olması gereklidir. Çünkü legato çalışta, el klavye üzerinden ayrılmadan çalar ve parmaklar tuş üzerinde sesleri birbirine bağlayarak, koparmadan çalmakla kendi bireysel kuvvetlerini önkolun da yardımıyla aktarabilirler. Kolun tamamını kullanmaya gerek olmaksızın öğrenilebilecek bu teknik, başlangıçtaki basit etüt ve kısa parçalarla kolayca kavranabilir.

Parmak hareketleri arasında sayılan dizi ve arpej, legato esasına dayalı ve klavyedeki parmak hakimiyetini geliştirme amaçlı yapılan teknik hızlanma metotlarıdır. Diziler ve arpejler, yine legato esasına dayalı başka bir parmak hareketi olan süsleme (tril, mordan, grupetto, çarpma v.b.) figürleri ile beraber başlangıç seviyesinden, ileri seviyelere kadar aşamalı olarak gelişir ve değişik şekillerde ilerleyerek devam eder. Buradan anlaşılacağı gibi legato tekniği, yıllara ve seviyelere göre gelişen bir tekniktir.

Parmak hareketlerine bağlı olarak kolun kullanımı da piyano çalışmalarında önemli bir tekniktir. Legato hareketini öğrenen bir öğrenci bilek kullanarak klavye üzerinde bileğini gevşek bırakmak koşulu ile legato çalışmalarını ilerletebilir. Bunun yanı sıra “aşağı-yukarı bilek hareketi” desteği ile “non legato”, “portato” ve aynı destekle elini klavye üzerinde zıplatarak “staccato” yani “kesik kesik” çalma tekniğine ulaşmış olacaktır. Bu üç teknik özellik, bilek hareketi ile yapılabilmemesinin yanı sıra önkol ve kol yardımı ile de yapılabildiğinden, artan seviyelere göre ilerleyerek devam eder.

Dizi ve arpej çalışmalarında başparmağın geçişlerinin sağlanabilmesi, bilek kullanımı ile yapılan dairesel hareketler ile, bileğin serbestliği, önkol ve kolun yardımı ile mümkün olabilir. Buradan yola çıkarak bilek ve kol kullanımı ile “başparmak geçidi” tekniği ortaya çıkmaktadır.

Başparmak, öteki parmaklar gibi, aşağıya yukarıya, sağa ve sola olmak üzere bütün hareketleri yapar. Fakat, bu parmağı diğerlerinden ayıran hususiyet onun müstakil olması ve dip oynaktan bileğe bağlı bulunmasıdır. Başparmağın avuç içine doğru yaptığı hareket -ki buna *başparmak geçidi* diyoruz- ayrıca çalışılmak ister (Fenmen, 1947: 57).

Parmak hareketleri ve başparmak geçidinin sağlanması ile bilek ve önkolun da yardımıyla özellikle dizi ve arpejlerde başarı sağlanabilir. Bilek ile yapılacak dairesel hareketler ile önkol ve ardından kolun da kullanılmaya başlanması ile kuvvetli (forte) ve sert staccatolar, hafif (piano) ve yumuşak staccatolar ve ayrıca tremolo ve trill figürlerinin kullanımı kolaylaşır.

Böylelikle önkol ve kol hareketleri ile de daire hareketlerini sağlayan “önkol dönüşleri” tekniği ortaya çıkmaktadır.

Legato ve staccato tekniklerinin öğrenilmesinin ardından çalınacak sesin zayıf ya da dolgun olmasına göre, bilek, önkol ve kol kullanarak daha derin ve farklı tuşeler elde edilebilir. Bu tuşelerin elde edilebilmesi için kol ağırlığı tekniği burada önem kazanmaktadır. Kol ağırlığı tekniği özellikle Frederic Chopin’ in piyano tekniği üzerine çalışmalarından sonra ortaya konmuş günümüzde geçerliliğini korumaya devam eden ve piyanodan dolgun ses çıkarabilmek için zorunlu görülen bir tekniktir. “Clementi’ nin **salt parmak** tekniğine karşı Chopin’ in piyano tekniği ile ilgili düşünceleri, 19. Yüzyılın ikinci yarısında iyice yaygınlık kazanan **kol ağırlığı** tekniğinin ilk işaretleri olmuştur (Küçük, 2003, s.198)”.

Piyano öğrencisi, söz konusu bu teknikleri uyguladığında daha zengin ve ifadeli bir tuşe kazanacaktır. Parmak tekniği ve kolunu gevşek bırakarak kol ağırlığını kullanması ile tuştan renk elde edecek, böylelikle nüans yapabilme ve ifadeli çalış becerisini geliştirebilecektir.

Pedal kullanılması ile birlikte, tuşede ifade ve renk daha etkin hissedilecek ve çalınan eserler üzerindeki atmosfer tamamen değişecektir. Ancak pedal tekniği, kullanım şekli açısından müzikteki dönemlere ve eserlerin türlerine göre ayrılmaktadır. Bu yüzden özellikle orta düzeyden sonra ileri sınıflara kadar başlı başına bir teknik olarak ele alınması gereklidir.

Bu bilgiler ışığında piyano eğitiminde, başlangıç düzeyden itibaren, orta ve ileri düzeylere kadar kazanılması gereken öncelikli temel teknik konular, “Legato” , “Aşağı-yukarı bilek hareketi” , “Non legato” , “Portato” , “Staccato” , “Başparmak geçidi” , “Önkol dönüşleri” , “Kol ağırlığı” , “Nüans” , “İfade” ve “Pedal” olarak sıralanabilir.

Sönmezöz’ göre (2004) ise ilk dört yılda hedeflenen kazanımlar şu şekilde sıralanmalıdır:

Birinci Yıl Tekniği

1. Legato (bağlı) çalabilme
2. Staccato çalabilme
3. Melodinin ve eşliğin dengesi
4. Deyim ve cümle ifadesini güçlendirmek için aşağı-yukarı bilek hareketi
5. Aralıkların legato çalınması
6. Hız kazandıran davranışları geliştiren ve parmakları çalıştıran çalışmalar.

İkinci Yıl Tekniği

1. İfadenin güçlenmesi
2. Legato ve staccato birleşimi
3. Eller arası denge
4. Nüanslı çalma
5. Gam ve arpej hazırlığı
6. Aralıkların bağlı çalınması

Üçüncü Yıl Tekniği

1. El pozisyonunu değiştirme
2. Parmak geçişleri
3. Kırık akor şekilleri
4. Aralıkların legato çalınabilmesi
5. Aralıkların staccato çalınabilmesi
6. Parmak bağımsızlığının kazanılması
7. Önkol dönüşleri
8. Pedal kullanımı

Dördüncü Yıl Tekniği

1. Gamlar
2. Akorlar
3. Paralel nota geçişleri
4. Triller
5. Teknik egzersizler

Bu teknik sıralama, müzik öğretmenleri yetiştiren kurumlarda piyano çalgısının, dört yıl/sekiz yarıyıl süreyle bireysel çalgı olarak da okutulabileceği düşüncesi ile tasarlanmıştır. Ancak, günümüz müzik öğretmenliği lisans programında yer alan piyano ders tanımlarına da uygunluk sağladığı görülen bu teknik sıralama, müzik öğretmenliği programında yedi yarıyıl boyunca zorunlu olarak verilen piyano eğitimi için, aşama aşama sınıflandırılarak da kullanılabilir.

Yüksek Öğretim Kurulu Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Lisans Programında kazanılması gereken teknik beceriler, piyano ders tanımlarında belirtilmiştir. Bu ders tanımları;

Piyano I: Piyanoda temel davranışlar (doğru oturuş ve ellerin piyanodaki konumu) hakkında bilgi ve beceriler, temel piyano tekniklerinden biri olan legatoyu geliştiren çalışmalar. Zıt yönde ve paralel dizi ile beş parmak çalışmaları, kolların serbestliği için gerekli teknik çalışmalar. İki elin bağımsızlığını kazandırıp geliştirecek çeşitli alıştırma, deşifraj çalışmaları. Alıştırma, etüt ve yapıtların çalışılmasında izlenecek yöntemler. Müziksel ifade (piano, forte), cümleme ve uygulamalı çalışmalar.

Piyano II: Piyano temel tekniklerinden legato tekniğine ek olarak staccato tekniği ve uygulamalı çalışmalar. Parmak alıştırma, dizi ve kadans çalışmaları, deşifre çalışmaları. Küçük ölçekli parçaların müzikal analiz açısından incelenmesi ve müziksel ifade ile ilgili uygulamalar. Düzeye uygun etütler, sonatin çalışmaları.

Barok, klasik, romantik ve çağdaş dönemlerden düzeye uygun küçük ölçekli eserleri seslendirme.

Piyano III: Temel piyano tekniklerinden legato ve staccato tekniklerine ek olarak portato tekniği, uygun etüt ve eserlerle tekniklerin uygulanması. Dizi ve kadanslarla birlikte, pedal ve arpej çalışmaları. Düzeye uygun etüt ve değişik döneme ait ulusal ve evrensel eserleri çalma. Sonatin formunun tanıtımı, düzeye uygun sonatinleri çalma.

Piyano IV: Teknik çalışmalar (dizi, kadans ve arpej) sürdürme. Kazanılan teknik davranışları etütlerle pekiştirme. Müzik dönemleri hakkında ayrıntılı bilgi, çalışılan parçaların dönem özellikleri. Barok, Klasik, Romantik ve Çağdaş Dönem (ulusal ve evrensel) eserlerini çalma. Çalışılan eserlerdeki tempoların, eserlerin orijinaline yakın bir tempoda çalınabilmesi için gerekli çalışmalar, bu çalışmalar sırasında metronomla çalışma disiplini kazanma. Aksak ölçülerin tanıtımı ve küçük ölçekli ulusal parçaları çalma.

Piyano V: Dizi, kadans ve arpej çalışmaları, pedal çalışmaları. Parmak, bilek ve önkol staccatolar için örnek çalışmalar, öğrenilen teknik davranışları içeren, değişik kaynaklardan etütler, Barok ve Klasik dönem süslemeleri eserler üzerinde uygulama. Barok Dönem polifonik yapıtlarının (prelüd, suit, envansiyon vb) tanıtımı. Klasik, Romantik ve Çağdaş dönemlerden düzeye uygun eserleri seslendirme. Okul müziği eşlikleri ve başta İstiklal Marşı olmak üzere marş eşlikleri çalışmaları.

Piyano VI: Dizi, kadans ve arpej çalışmaları, çift ses çalışmaları (üçlü, altılı vb). Değişik teknikleri içeren düzeye uygun etütleri orijinal tempolarına yakın olarak çalma. Barok eserleri, sonat formunun tanıtımı, kolay sonatlarla çalışmalar. Farklı dönemlere ait eserleri biçimsel analizlerini yaparak çalışma ve seslendirme. Okul müziği eşlikleri.

Piyano VII: Paralel üçlü, altılı, onlu diziler ve kadanslarını çalma. Dizi, kadans ve arpej (dominant yedili vb) çalışmaları. Değişik teknikleri içeren uygun etütleri, orijinal tempolarına yakın olarak çalma. Önceki dönemde çalışılmaya başlanan sonatların, diğer bölümlerinin de çalışılarak eseri tamamlama. Çalışılan eserleri değişik edisyonlardan inceleme ve farklı yorumculardan dinleme. Her dönemden bir eser seçilerek oluşturulan repertuarı seslendirme. Okul müziği eşlikleri ve marş eşlikleri ile ilgili çalışmalar (YÖK:2006),

şeklinde yer almaktadır.

Buradan hareketle; müzik öğretmenliği lisans programı piyano ders tanımlarından çıkarılan ve aşamalı olarak geliştirilen teknik konular, yarıyıllara göre; **Piyano I:** Legato tekniği, paralel ve zıt yönde hareket, parmak ve kol serbestliği, iki elde bağımsız hareket, müziksel ifade ve cümle, **Piyano II:** Staccato tekniği, dizi ve kadanslar, müziksel ifadenin güçlendirilmesi, **Piyano III:** Legato ve staccato tekniklerini birlikte kullanma, portato tekniği, pedal tekniği, arpej tekniği, **Piyano IV:** Dizi ve kadanslar, çalışılan eserlerin orijinaline uygun tempoda çalınması, aksak ölçü, **Piyano V:** Dizi ve kadanslar, arpej tekniği, pedal tekniği,

parmak-bilek ve önkol kullanarak staccato tekniği, barok dönem polifoni çalışmaları, okul müziği eşliği, İstiklal Marşı ve diğer marşların eşlikleri, **Piyano VI:** Dizi-kadans ve arpej tekniği, çift ses (3' lü, 6' lı) çalma tekniği, hızında ve düzeyine uygun etüt çalma, sonat formu, farklı dönemlerdeki eserleri biçimsel açıdan analiz ederek seslendirme, okul müziği eşliği, **Piyano VII:** 3' lü, 6 'lı ve 10' lu diziler ve kadansları, dominant 7'li içeren kadanslar şeklinde sıralanabilir.

Piyano eğitiminde kullanılan bu konular, ilk yarıyıl ve daha sonraki yarıyıllarda da kullanılabilecek esas olarak aynı ya da birbirine benzeyen teknikleri içermektedir. Ancak ilk yarıyıldan itibaren başlayan bu teknik konular, daha sonraki yarıyıllarda da birbirini izliyor olmasına rağmen öğrencinin seviyesinin yükselmesi ile birlikte ilerlemektedir. Başka bir deyişle bu teknik konular; başlangıç düzeyden itibaren kazanılması gereken, birbirini izleyen ve seviyeleri artarak devam eden, böylelikle kullanımı süregelen, aşamalı olarak yükselen ve her yarıyılıda, her basamakta değişik seviyeler için kullanılan teknik konulardır. Ayrıca başlangıç aşamasından itibaren her düzeydeki piyano eseri bu teknik konuları yer yer içerebilmektedir. Bu yüzden repertuarda yer alan eserlerin öğrenilmesi ve doğru çalınması için söz konusu teknik konuların öğrenilmesi ve hedeflenen davranışların kazanılması gerektiği düşünülmektedir.

Bu açılarından eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarındaki piyano eğitiminde kullanılan repertuarın, hangi teknik özellikleri kapsadığı ve ne şekilde sıralandığının bilinmesi, piyano eğitimindeki gerekli temel davranışların kazanılması açısından önemlidir. Ayrıca hangi yarıyılıda hangi eserin, hangi teknik kazanım için çalışıldığının bilinmesi, hem piyano öğretmeni hem de öğrencisi için hedeflenen kazanımların kısa sürede ve etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlayacaktır. "Eser seçimi, tüm diğer eğitim alanlarından farklı olarak, çalgı eğitimi geleneğinde programının kendisidir" (Akyıldız, Arseven, Şentürk: 2004, s.143).

Ülkemizde piyano eğitimi alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarında, piyano eğitiminde kullanılan eserlerin, hangi teknik davranışlar doğrultusunda hangi yarıyıllarda kullanılacağı üzerine yapılmış çalışmalar, yok denecek kadar azdır. Konu ile ilgili çalışmalar arasında, Fenmen' in (1947) yedi yıl için eserler kılavuzu, Pamir' in (1984) 11 basamak içeren eser önerileri ve Gökbudak' ın (2013) dört yılı güzel sanatlar ve spor liseleri, dört yılı da müzik eğitimi anabilim dallarında kullanılmak üzere sekiz yıllık bir basamaklandırma sistemi bulunmaktadır.

Kasap (2004), "Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yardımcı Çalgı Piyano Dersleri Üzerine Bir Araştırma" başlıklı çalışmasında, yardımcı çalgı piyano derslerinde en çok kullanılan başlangıç piyano metotları arasında Çağdaş Türk Bestecilerinin eserlerinin dışında olmak üzere, J. A. Burkard-New Techniques For Piano Playing, D. Agay-Learning To Play Piano, F. Beyer-Op.101 metotlarını belirlemiştir. Ayrıca teknik çalışmalar açısından, Hanon, Czerny, Duvernoy,

Burgmüller vb. gibi etüt kitaplarına da yer verildiğini, buna ek olarak; solo eser çalışmaları için yardımcı çalgı piyano derslerinde en çok tercih edilen piyano kitaplarından batı müziği için kullanılanlar arasında J.S. Bach-Der Erste Bach, B. Bartok-Microcosmos, M. P. Heller-Sonatinen Album, R. Schumann-Album For the Young, J. S. Bach-Inventions and Sinfonias, M. Clementi-Six Sonatinas, J. S. Bach-18 Preludes and Fuges, B. Bartok-For Children, W. A. Mozart-Six Viennese Sonatinas, A. Khachaturian-Album For Young People, A. Gretchaninoff-Children's Book, J. Haydn-The complete Piano Sonatas, F. Kuhlau-Six Sonatinas albümlerinin bulunduğunu saptamıştır.

Ekinci (2004), “Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Eğitimine İlişkin Düzeye Uygun Teknik Alıştırma Metodu Sorunu” başlıklı çalışmada, piyano öğretmenleri tarafından piyano tekniğinin geliştirilmesine ilişkin yararlanılan metotlar arasında Hanon, Cortot ve Beringer metotlarının en fazla kullanılan metotlar olduğunu belirtmiştir.

Sönmezöz (2011) tarafından yapılan “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Piyano Derslerinin İçeriğine ve Piyano Eğitimine İlişkin Genel Bir Değerlendirme” başlıklı çalışmada ise, eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarında kullanılan ve piyano öğretmenlerince en çok tercih edilen eserlerin, etüt ve alıştırma için; Charles Louis Hanon – The Virtuoso Pianist, Josef Pischna – Technical Studies 60 Progressive Exercises, Ferdinand Beyer op.101, Oscar Beringer – Pianoforte Tutor, Carl Czerny op. 599, op. 849, op. 636, op. 299, Stephen Heller op. 45, Muzio Clementi op. 44 (Gradus ad Parnassum), Johann Babtist Cramer 60 Etuden, Moritz Moszkowski op.72; Barok Dönem eserleri için; Johann S. Bach - Der Erste Bach, Johann S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen, Johann S. Bach – BWV 806-811 English Suiten, Johann S. Bach – BWV 812-817 French Suiten, Johann S. Bach – Inventionen II & III, Domenico Scarlatti – Sonatlar; Klasik Dönem eserleri için; Muzio Clementi op. 36 Sonatinler, Anton Diabelli op.168 Sonatinler, Fiedrich Kuhlau op.20 ve op. 55 Sonatinler, Joseph Haydn Sonatlar, Wolfgang Amadeus Mozart Sonatlar, Ludwig van Beethoven Sonatlar; Romantik Dönem eserleri için; Franz Schubert op.90 Impromptus, Robert Schumann op.68, Felix Mendelshonn B. – Gondollied, Frederich Chopin – Masurkas, Waltzes, Nocturnos, Preludes, Piyotr Ilyç Tchaikovsky – op.39 Children's Album, Edward Grieg – Liric Pieces; ve 20. Yüzyıl Dönem eserleri için; Bela Bartok – For Children, Book 1, Bela Bartok – Microcosmos Vol. I, II, III, IV. olduğu tespit edilmiştir.

Ancak bu araştırmalar ve basamaklandırma sistemine ilişkin çalışmalar, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki piyano eğitiminde kullanılan eserlerin hangileri olduğunu belirlemekten öteye gitmemekte, piyano eserlerinin sadece yıllara ya da yarıyıllara göre listelenmesini önermekte, müzik eğitimi anabilim dalları lisans piyano eğitiminin hangi yarıyılında hedeflenen hangi teknik konu için çalışılması gerektiği hakkında bir bilgi vermemektedir.

Bu yüzden müzik öğretmenliği lisans programında yer alan piyano ders tanımlarındaki teknik konulara ilişkin kriterlerin saptanması ve yarıyıllara göre sıralanması, kullanılan piyano eserlerinin teknik içerikleri doğrultusunda bu sıralamaya ilişkin dağılımının belirlenmesi, bu sıralama ve dağılımın piyano öğretmenlerince bilinmesi ve uygulanması, hedeflenen teknik davranışların gereklerince sağlam temellere oturtulmuş bir piyano eğitiminin gerçekleştirilmesi açısından son derece önemlidir.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, müzik eğitimi anabilim dalları lisans programında yer alan piyano ders tanımlarına ilişkin teknik konuların saptanarak yarıyıllara göre “Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri” nin ortaya çıkarılması ve bu kriterlere göre teknik içerikleri açısından piyano eserlerinin paralelliğinin saptanarak dağılımının belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.2.Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, müzik eğitimi anabilim dalları lisans piyano eğitiminde kullanılan eserlerin hangilerinin hangi teknik için uygun olduğu ve bir seviye sonrasındaki eser seçiminde gelecek adımın bilinmesi, uygun eser seçiminde yardımcı olabilmesi ve böylelikle öğretim elemanlarına rehberlik etmesi, piyano repertuarının sıralanarak kısa bir katalog denemesi oluşturması ve müzik öğretmenliği piyano eğitiminde lisans düzeyine yönelik repertuar çalışmaları arasında yer alarak kaynak oluşturabileceği ve daha sonraki yapılacak çalışmalara ışık tutabileceği düşüncesi bakımından önemlidir.

2.YÖNTEM

Bu çalışmada tarama modeli esas alınmıştır. “Tarama modelleri geçmişte ya da halen varolan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır” (Karasar, 2008, s.77). Müzik eğitimi anabilim dallarındaki lisans piyano eğitiminde kullanılan kaynakların incelenmesi bakımından çalışmada belgesel tarama tekniklerinden faydalanılmıştır. “Alan taraması çalışmaları mevcut durumu tespit etmek için yürütülen bir araştırma türüdür” (Çepni, 2007, s.35).

Araştırılan konu ile ilgili ders kitapları, tez, makale gibi alanda yapılmış çeşitli çalışmalar ve yayınlardan oluşan kayıt ve belgeler toplanarak inceleme ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Söz konusu çalışmalardan basılı yayın, nota, ders kitabı gibi dokümanların içinden Çağdaş Türk Bestecilerine ait eserler hariç en çok

kullanılan eserler seçilmiş ve sıralamaya alınmıştır. Seçilen eserlerden, piyano eğitiminde geçmişten günümüze kadar okutulanları incelenmiş, bunlardan, müzik öğretmenliği lisans programı çerçevesinde piyano derslerinde kullanılabilir olanları üzerinde durulmuştur. Çağdaş Türk Bestecilerinin piyano eserleri ile ilgili geçmiş yıllarda yüksek lisans ve doktora düzeyinde olmak üzere pek çok araştırma ve yayın bulunduğundan bu çalışmada kapsam dışı bırakılmışlardır.

Araştırmada giriş bölümünde bahsedilen Yüksek Öğretim Kurulu'nun belirlemiş olduğu "Müzik Öğretmenliği Lisans Programı"nda yer alan ve yedi yarıyılı kapsayan piyano ders tanımlarından yola çıkarak yarıyıllara göre belirlenen teknik konular, belgesel tarama tekniği ile elde edilen bilgiler doğrultusunda çeşitli çalışmalardaki içeriklerden edinilen bilgiler ile birlikte eşleştirilerek "**Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Eğitimi Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri**" ortaya çıkarılmıştır. Daha sonra, piyano repertuarında yer alan çeşitli dönemlere ait bestecilerin eserlerinden müzik öğretmenliği lisans programı çerçevesinde piyano derslerinde kullanılan ve kullanılabilir olduğu başkaca çalışmalarla da desteklenmiş (Tecimer 2004;167, Sönmezöz 2011;1670, Fenmen 1947;108, Gökbudak 2013;4, Pamir 1984;20, Ekinci 2004;187) olanları tablo halinde sunulmuştur. Ardından söz konusu piyano çalma davranışlarını değerlendirme kriterlerine göre eserlerin içerik analizleri yapılarak, her bir değerlendirme kriterine göre gösterdiği paralellik belirlenmiş ve "**Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Piyano Eğitiminde Kullanılan Eserlerin Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri Açısından Yarıyıllara Göre Dağılımı**" ortaya çıkarılarak tablo halinde sunulmuş ve değerlendirmesi yapılmıştır.

Yapılan dağılımda yer alan bu eserler, I. yarıyıldan itibaren haftada bir saat düzenli piyano dersi yapabilen, günlük ve sistemli olarak piyano çalışabilen öğrenciler düşünülerek önerilmiştir.

3.BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edinilen veriler tablolar halinde belirtilerek değerlendirilmesi yapılmıştır.

Tablo 1: Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Eğitimi Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri

I.Yarıyıl	<ol style="list-style-type: none"> 1.Legato çalabilme 2.Klavye üzerinde zıt yönde hareket edebilme 3.Aşağı-yukarı bilek hareketi ile destekleyerek parmak ve kol serbestliğini oluşturabilme 4.İki eli birbirinden bağımsız bir şekilde hareket ettirebilme 5.Basit kırık arpej hareketleri yapabilme 6.“Alberti Bası” kullanabilme 7.Melodi ve eşliği dengeli bir biçimde duyurabilme 8.Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme 9.Parmak pozisyonunu oturtabilme, beş parmak pozisyonuna bağlı olarak; parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme
II. Yarıyıl	<ol style="list-style-type: none"> 1.Staccato çalabilme 2.Aralıkları legato çalabilme 3.Eller arası denge oluşturabilme 4.Basit mordan hareketi yapabilme 5.Appogiatura çalabilme 6.Trill yapabilme 7.Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme 8.Eser üzerinde konu; soru-cevap yöntemini izleyerek ifadeli çalabilme ve buna bağlı olarak; basit polifonik örnekler çalabilme 9.Dizi ve kadans çalışmaları yapabilme 10.Parmak-baş parmak geçidi alıştırmaları yaparak hız kazanabilme, üçleme-16’ lık çalışmalar yapabilme ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme
III. Yarıyıl	<ol style="list-style-type: none"> 1.Legato ve staccato tekniklerini bir arada kullanabilme 2.Portato çalabilme 3.Parmak, bilek ve önkol kullanarak staccato çalabilme 4.Aralıkları legato çalabilme – Tek elde çift ses çalışmaları 5.Eller arası denge oluşturabilme 6.Pedal kullanabilme 7.Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme 8.Nüanslı çalabilme 9.Basit sonat formunda çalışmalar yapabilme

	<p>10.Dizi ve kadans çalışmaları yapabilmeye</p> <p>11.3 diyez, 3 bemole kadar majör ve minör dizileri ve kadanslarını çalabilme</p> <p>12.Parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme, üçleme-16' lık çalışmalar yapabilmeye ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme</p>
IV. Yarıyıl	<p>1.Aralıkları legato çalabilme</p> <p>2.Aralıkları staccato çalabilme</p> <p>3.Akor çalabilme</p> <p>4.Kırık akor çalabilme</p> <p>5.Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme</p> <p>6.Nüanslı çalabilme</p> <p>7.Çapraz çalabilme</p> <p>8.Aksak ölçü çalabilme</p> <p>9.Dizi, kadans ve arpej çalışmaları yapabilmeye</p> <p>10.4 diyez, 4 bemole kadar majör ve minör dizi ve kadanslarını çalabilme</p> <p>11.Parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme, hız gerektiren eserlerde parmak geçişlerini yapabilmeye ve tempoya uygun düzeyde çalabilme</p>
V. Yarıyıl	<p>1.Akor çalabilme</p> <p>2.Kırık akor çalabilme</p> <p>3.Akorları legato çalabilme</p> <p>4.Akorları staccato çalabilme</p> <p>5.Parmak, bilek ve önkol kullanarak staccato çalabilme</p> <p>6.Önkol dönüşleri yapabilmeye</p> <p>7.Parmak geçişlerini sağlayabilme</p> <p>8.El pozisyonu değiştirebilme</p> <p>9.Parmak bağımsızlığını kazanabilme</p> <p>10.Pedalli çalabilme</p> <p>11.Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme</p> <p>12.Nüanslı çalabilme</p> <p>13.Polifonik çalışmalar yapabilmeye, Barok döneme ait polifonik eserler çalabilme</p> <p>14.Dizi, ters dizi, kadans ve arpej çalışmaları yapabilmeye</p> <p>15.5 diyez, 5 bemole kadar majör ve minör dizileri ve kadanslarını çalabilme</p> <p>16.Parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme</p> <p>17.Okul müziklerine eşlik edebilme</p> <p>18.İstiklal marşı, diğer marşlar ve değişik tempo ve biçimlerdeki okul şarkılarına eşlik edebilme</p>

VI. Yarıyıl	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dizi, kadans ve arpej çalışmaları yapabilme, kromatik dizi çalabilme 2. 24 dizinin tamamını arpej ve kadansları ile çalabilme 3. Akorları legato çalabilme 4. Akorları staccato çalabilme 5. 3' lü, 6' lı, 10' lu aralıklarla çift ses çalışmaları yapabilme 6. Önkol dönüşleri yapabilme 7. Pedalli çalabilme 8. Trill yapabilme 9. Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme 10. Nüans ve yorum çalışmaları yapabilme 11. Farklı dönemlerdeki eserleri biçimsel açıdan analiz ederek seslendirebilme 12. Sonat çalabilme, biçimsel özelliklerini yansıtabilme 13. Parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme, 14. Hızında ve düzeyine uygun etüt çalabilme - hız kazandıran etütler çalabilme 15. Çalışılan eserleri orijinal temposunda ve doğru çalabilme 16. Okul müziklerine eşlik yapabilme
VII. Yarıyıl	<ol style="list-style-type: none"> 1. Paralel 3' lü, 6' lı, 10' lu şekillerde dizi çalabilme, arpej ve kadanslarını yapabilme 2. Paralel nota geçişlerini yapabilme 3. Omuz ve kol tekniği kullanarak çalabilme 4. Trill yapabilme 5. Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme 6. Çalışılan eserleri orijinal temposunda ve doğru çalabilme 7. Dominant 7' li içeren kadans çalışmaları yapabilme 8. Parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme 9. Okul müziklerine eşlik yapabilme

Tablo 1' de görülen bu değerlendirme kriterleri, daha önce verilmiş olan temel piyano konularının geliştirilmiş bir modelidir.

I. yarıyılıda kriterler, parmak tekniğine bağlı olarak legato tekniği esasına dayalı çeşitli figür ve hareketleri içermektedir. Beş parmak pozisyonuna bağlı olarak legato çalma yöntemi ile geliştirilen hız kazanma ve ifadeli çalış konuları bu yarıyılıda belirlenen kriterler arasındadır.

II. yarıyılıda ise legato tekniğinin yanı sıra staccatonun da kullanımı söz konusudur. Böylelikle legato ve staccato tekniklerinin beraber kullanımı ile ilgili çalışmalar ve aralıkların legato tekniği ile bağlanarak çalınması ve legato tekniğine bağlı olarak belirtilen mordan, appoggiatura ve trill gibi süsleme figürlerinin yanı sıra

müzikalite açısından önemli olan cümle ve konu-cevap gibi müziksel ifade çalışmaları ve yine legato-staccato teknikleri çerçevesinde hız kazanma alıştırmaları önerilmektedir.

III. yarıyıda, legato ve staccato tekniklerinin yanı sıra portato çalma teknikleri üzerinde durulmuş, ayrıca bilek, önkol ve kol kullanımı ile kol ağırlığı teknikleri üzerine çalışmalar önerilmiştir. Diğer taraftan müziksel ifadeyle birlikte tuşe üzerinde renk elde edilmesi amacıyla nüans çalışmaları bu yarıyıda önerilmiştir. Bunlara ek olarak hız kazandırma amaçlı alıştırmalar ve ilerleyen yarıyılarda seviyesi artarak devam edecek olan dizi ve kadans çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Özellikle bu yarıyıldan itibaren basit formlarda çalışmalar yapılarak sonraki yarıyılarda çalışılacak olan büyük formlu eserler için hazırlık yapılması amaçlanmıştır.

IV. yarıyıda, öğrencinin legato, staccato ve portato tekniklerini doğru bir şekilde kullanabildiği düşünülerek gerek teknik gerekse eserler açısından daha ileri seviyelerde çalışmalar önerilmektedir. Buna bağlı olarak aynı tekniklerle akor çalma, kırık akor çalma ve çapraz çalma gibi figürler bu yarıyıda eklenmiştir. Bunların dışında hız kazandırma amaçlı alıştırmalar ile birlikte dizi ve kadans çalışmaları ilerleyerek devam etmektedir.

V. yarıyıda, geçmiş dönemlerde konu edilen tüm kriterlere ek olarak -el pozisyonu değiştirme- hareketi önerilmektedir. Ayrıca özellikle müzik eğitimi anabilim dallarında kazanılması önemli olan okul müziği dağarı ve İstiklal Marşı üzerine çalışmalar önerilmektedir.

VI. ve VII. yarıyılarda yine geçmiş dönemlerde konu edilen tüm kriterler yer almakta ve aşamalı olarak seviyeleri artmaktadır. Buna ek olarak bu yarıyılarda eğitim gören öğrencilerin müzikal gelişimleri de artacağından çeşitli dönemlere ait eserlerin biçim ve stil özellikleri, ayrıca söz konusu eserlerin yorumları üzerine çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Tablo 2: Önerilen Eserler

Etüt ve Alıştırmalar	Charles Louis Hanon – The Virtuoso Pianist, Josef Pischna – Technical Studies 60 Progressive Exercises, Ferdinand Beyer op.101, Oscar Beringer – Pianoforte Tutor, Carl Czerny op. 599, Carl Czerny op. 849, Carl Czerny op. 636, Carl Czerny op. 299, Stephen Heller op. 45, Muzio Clementi op. 44 (Gradus ad Parnassum), Johann Babtist Cramer 60 Etuden, Moritz Moszkowski op.72
Barok Dönem Eserleri:	Johann S. Bach – Der Erste Bach, Johann S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen, Johann S. Bach – BWV 806-811 English Suiten, Johann S. Bach – BWV 812-

	817 French Suiten, Johann S. Bach – Inventionen II & III, Domenico Scarlatti – Sonatlar, Phillip E. Bach – Solfegiotto
Klasik Dönem Eserleri:	Muzio Clementi op. 36 Sonatinler, Anton Diabelli op.168 Sonatinler, Fiedrich Kuhlau op.20 ve op. 55 Sonatinler, Joseph Haydn Sonatlar, Wolfgang Amadeus Mozart Viyana Sonatinleri, Wolfgang Amadeus Mozart Sonatlar, Ludwig van Beethoven Sonatinler, Ludwig van Beethoven Sonatlar
Romantik Dönem ve Çağdaş Dönem eserleri:	Franz Schubert op.90 Impromptus, Robert Schumann op.68, Felix Mendelshonn B. – Gondollied, Frederich Chopin – Masurkas, Frederich Chopin – Waltzes, Frederich Chopin – Nocturnos, Frederich Chopin – Preludes, Piyotr Ilyç Tchaikovsky – op.39 Children’ s Album, Edward Grieg – Liric Pieces, Claude Debussy – Le Petit Negre, Claude Debussy – Children’ s Corner, Sergei Prokofiev – op. 31 no.4, Dmitri Kabalewsky – op.27 Kinder Stücke, Dmitri Kabalewsky – op.40 Variations, Bela Bartok – For Children, Book 1, Bela Bartok – Microcosmos Vol. I, II, III, IV.

Tablo 2 incelendiğinde, giriş bölümünde sözü edilen müzik eğitimi anabilim dalları lisans eğitiminde kullanılabilir olduğu ortaya konmuş, (Tecimer 2004;167, Sönmezöz 2011;1670, Fenmen 1947;108, Gökbudak 2013;4, Pamir 1984;20, Ekinci 2004;187) piyano eserlerine, müzik eğitimi anabilim dallarındaki piyano repertuarında kullanılan diğer bazı eserlerin de dönemleri ve çeşitlerine göre ayrıştırılarak eklendiği görülmektedir.

Bu eserler, yöntem bölümünde de sözü edildiği gibi, çeşitli araştırmalar, basılı yayın, nota, ders kitabı gibi dokümanların içinden seçilen ve müzik öğretmenliği lisans programında yer alan Piyano I, Piyano II, Piyano III, Piyano IV, Piyano V, Piyano VI, Piyano VII ders tanımlarına uygun olan ve piyano repertuarındaki çeşitli dönemlere ait bestecilerin eserlerinin en çok kullanılanları arasından seçilmiştir. Bu eserler sıralaması tamamen bir öneri niteliğindedir. Söz konusu eserlerin yerine aynı teknik özellikleri içeren dengi eserler de kullanılabilir.

Tablo 3: Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Piyano Eğitiminde Kullanılan Eserlerin Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri Açısından Yarıyillara Göre Dağılımı: I.Yarıyıl

1	Legato çalabilme;	C. Czerny op. 599 - no.5, no.6, no.11, no.12, no.13 O. Beringer Pianoforte Tutor – no.37, no.38, no.39 F. Beyer op. 101- no.20, no.21, no.23, no.29, no.35, no.40 R. Schumann op.68- no.1 B. Bartok - Microcosmos Vol I - no.1, no.3, no.4, no.5, no.6, no.7
2	Klavye üzerinde zıt yönde hareket edebilme;	C. Czerny op.599 – no.2, no.4 F. Beyer op. 101- no.40, no.48, no.49, no.52 B. Bartok - Microcosmos Vol I - no.10, no.12, no.17, no.22,
3	Aşağı-yukarı bilek hareketi ile destekleyerek parmak ve kol serbestliğini oluşturabilme	O. Beringer Pianoforte Tutor – no.41 C. Czerny op. 599 - no.2, no.3, no.5, no.12, no.13, no.15, no.16 F. Beyer op. 101- no.32, no.34 B. Bartok - Microcosmos Vol I - no.31, no.34
4	İki eli birbirinden bağımsız bir şekilde hareket ettirebilme	F. Beyer op. 101- no.45, no.46, no.49, no.52, no.55, no.59 C. Czerny op. 599 - no.13, no.14, no.15, no.16 B. Bartok - Microcosmos Vol I - no.35
5	Basit kırık arpej hareketleri	C. Czerny op. 599 - no.5, no.6, no.9, no.15
6	“Alberti Bası” kullanabilme	F. Beyer op. 101- no.46, no.55 C. Czerny op. 599 - no.14, no.20, no.36
7	Melodi ve eşliği dengeli bir biçimde duyurabilme	F. Beyer op. 101- no.45, no.46, no.49, no.52, no.55, no.59, no.60 C. Czerny op. 599 - no.13, no.14, no.15, no.16

8	Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme	F. Beyer op. 101- no.60, no.66, no.68, no.69, no.72, no.74, no.75, no.77, no.78, no.79, no.80, no.88, no.93, no.96
9	Parmak pozisyonunu oturtabilme, beş parmak pozisyonuna bağlı olarak; parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme	F. Beyer op. 101- no.41, no.44, no.50, Do Majör Dizisi, no.65, Sol Major Dizisi, Re Major Dizisi, La Major Dizisi, Mi Major Dizisi, La Minor Dizisi, Fa Major Dizisi, no.86, no.87 (Önerilen diziler, Beyer op.101’ de numarasız olarak verilmiş, 1 oktavı aşmayacak şekilde, ilk okuma ve alıştırma amaçlı çalıştırılmaktadır.) C. Czerny op. 599 - no.15, no.16, no.17, no.18, no.19, no.20, no.27, no.33 C. Hanon no.1

Tablo 3 incelendiğinde I. yarıyıl için belirlenen kriterlere göre uygulanacak piyano parçalarından; Czerny, Beringer, Beyer, Bartok - Microcosmos metotları sıklıkla görülmektedir. Bu metotların, do-sol düzeninde yazılmış olan metotlar olmasına rağmen özellikle legato tekniğinin oluşturulmasında önemli rol oynadığı görülmektedir. Ayrıca Czerny op. 599’ dan kırık arpej hareketi için önerilen 15 numaralı etüt sonraki yıllarda görülecek daha ileri seviyedeki kırık arpej ve kırık akor çalışmaları için hazırlık niteliğindedir.

“Alberti Bası” için önerilen Beyer op.101’ den 46 ve 55 no’ lu parçalar ve Czerny op. 599’ dan 14, 20 ve özellikle *fa anahtarı* da çalıştırması nedeniyle 36 no’ lu etütler başlangıç düzey için çalınabilecek önemli seviye etütleri arasında yer almaktadır.

Parmak pozisyonu oturtabilme açısından Beyer op.101’ de yer alan dizi çalışmaları, sonraki yarıyıllar için çalışılacak parmak tekniği özellikle -başparmak tekniği- gibi konuların sağlam bir temelde ilerlemesini sağlaması açısından önemlidir. Ancak bu yarıyıldan itibaren Hanon 1 no’ lu alıştırma, çok hızlı tempolara yükselmeden yavaş tempolarda, özellikle beş parmak tekniği ve artikülasyon çalışmaları için kullanılmalıdır. Bu yarıyıldan itibaren öğrencinin hız kazanmaya başlamadan önce parmak-bilek-önkol ve kol çalışmaları yaparak kendi fizyonomisini tanıması amaçlanmalıdır.

Bunlara ek olarak müzikal ifade ve ileriye dönük nüans çalışmaları açısından Beyer op.101’ de yer alan özellikle no.66’ dan sonraki parçalar önemlidir.

Müzikalite, değiştirici işaretler, çarpma notaları, kromatik çıkış, aksanlar ve nüans içeren no.80, pianissimo çalıştıran ve sol elin iki ayrı partiye bölünerek çalınmasını sağlayan no.88, la minör tonunda melodik-armonik geçişler ve 6/8’ lik ölçünün çalıştırıldığı no.93, 3/8’ lik ölçünün çalıştırıldığı ve kalabalık nota grubu olarak 16’ lıkların görüldüğü ayrıca akorların da çalışıldığı no.96 parçalar gelecek yıllarda görülecek olan sonatin, sonat gibi formların anlaşılmasında ve çalışılmasında, nüans ve yorum gibi ifadeli çalışmalara hazırlık aşaması oluşturmaktan dolayı etkindir.

Schumann’ ın op.68 no.1 parçası, her iki elde de legato çalabilme tekniğini hedeflemesinin yanı sıra değiştirici işaret, nüans, ifade ve aksanlı çalma gibi konular da içerdiğinden I. yarıyıl için öğrencilerde müzikalite geliştirmede “serbest parça” niteliğinde bir örnek teşkil etmektedir.

Tablo 4: Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Piyano Eğitiminde Kullanılan Eserlerin Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri Açısından Yarıyillara Göre Dağılımı: II.Yarıyıl

1	Staccato çalabilme	C. Czerny op. 599 - no.18, no.24, no.33, no.45 O. Beringer Pianoforte Tutor–no.56, chapter XVII.finger staccato exercises, no.63 R. Schumann op. 68 – no.2 B. Bartok - Microcosmos Vol I - no.38, no.39
2	Aralıkları legato çalabilme	C. Czerny op. 599 - no.17, no.24, no.34, no.37 R. Schumann op. 68 – no.4
3	Eller arası denge oluşturabilme	J. S. Bach – Der Erste Bach – no.1 Sol Major Menuet
4	Basit mordan hareketi yapabilme	J. S. Bach – Der Erste Bach – no.3 Sol Major Menuet
5	Appoggiatura çalabilme	M. Clementi op.36 – no.1 II. Bölüm R. Schumann op. 68 – no.5
6	Trill yapabilme	M. Clementi op.36 – no.1 II. Bölüm

7	Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme	C. Czerny op. 599 - no.41 J. S. Bach – Der Erste Bach – no.1 Sol Major Menuet M. Clementi op.36 – no.1 I. Bölüm, II. Bölüm, III. Bölüm R. Schumann op. 68 – no.3, no.5 B. Bartok - Microcosmos Vol I – no.40, no.47, no.48
8	Eser üzerinde konu; soru-cevap yöntemini izleyerek ifadeli çalabilme ve buna bağlı olarak; basit polifonik örnekler çalabilme	J. S. Bach – Der Erste Bach – no.1 Sol Major Menuet J. S. Bach – Der Erste Bach – no.3 Sol Major Menuet
9	Dizi ve kadans çalışmaları yapabilme	C. Hanon no.39 – 4 oktavda Do Major, La minor, Sol Major, Mi Minor dizi ve kadansları
10	Parmak-baş parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme, üçleme-16' lık çalışmalar yapabilme ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme	O. Beringer Pianoforte Tutor–no.57, chapter XVII.finger staccato exercises, no.63 J. S. Bach – Der Erste Bach – no.3 Sol Major Menuet C. Hanon no.2, no.3, no.4

Tablo 4 incelendiğinde II. yarıyıl için belirlenen kriterlere göre uygulanacak piyano parçalarında; özellikle ikinci yarıyıl için belirlenen “staccato” tekniğinin yoğun olarak çalışıldığı görülmektedir. Parmak tekniği oturtulan öğrencide, buna ek olarak artık bilek kullanımı da başlayacaktır. Bu da staccato tekniğini beraberinde getirmektedir. Özellikle Czerny op.599 no.45 etüt tek ses üzerinde staccato çalımını gerçekleştirmekte ve sol elde akorlarla da desteklenmektedir. Bu hareketin kavranması ileriki yarıyıllarda çalınacak Clementi,

Kuhlau, Diabelli v.b. sonatinler, Haydn, Mozart ve Beethoven sonatlar için hazırlık teşkil etmesi bakımından önemlidir.

Diğer taraftan legato kullanımı esasına dayalı mordan, appoggiatur ve trill gibi figürler de bu yarıyıldan kazanılması gereken davranışlardandır. Appoggiatur için önerilen eserlerden Clementi' nin op.36 no.1 sonatininin II. bölümünde yer alan 12. ölçü ve Schumann' ın op. 68, 5 no' lu parçasında yer alan 9. ölçü, bu hareketin yapılışı ve kavranması açısından basit ancak önemli örneklerdir denebilir. Clementi op.36 no.1 sonatininin II. bölümü aynı zamanda trill figürünü de çalıştırmaktadır. Bu açıdan bu yarıyıldan kazandırdığı davranışlar açısından önemlidir ve her öğrencinin çalışması gereken eserler arasında yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Legato ve staccato davranışlarının dışında eller arasında tını ve melodi dengesini oluşturması bakımından J. S. Bach' ın no.1 sol majör menueti önerilmiştir. Ezginin sağ elde yer alması ve sol elin eşlikçi konumda olması bakımından dengenin oluşturulmasını sağlayan bu parça aynı zamanda konu-cevap ve polifonik öğeler de taşımasından dolayı piyano repertuarında, her öğrencinin çalması gereken önemli eserlerden biri durumundadır.

II. yarıyıldan itibaren, parmak ve başparmak davranışları açısından klavyenin tamamının tanınması ve kullanımı hedeflenmelidir. Buna yönelik olarak bir önceki yarıyıldan bir oktav olarak öğrenilen dizilerden Hanon no.39' da yer alan Do majör, La minör, Sol majör, Mi minör dizileri tamamlanmalıdır. Minör diziler doğal, melodik ve armonik şekilleri ile öğrenildikten sonra kadans çalışmalarında kullanılacağı gibi sürekli çalışılmaya devam edilmelidir. Dizi çalışmaları ile birlikte klavyenin tanınmasının yanı sıra hız kazanımı alıştırmaları da yapılmış olacaktır. Diğer taraftan, hız kazandırmaya yönelik çalışmalar için 16' lık notalarla yapılacak çeşitli çalışmalar ve özellikle Hanon no.2, 3, 4 alıştırmalar önerilebilir.

Tablo 5: Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Piyano Eğitiminde Kullanılan Eserlerin Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri Açısından Yarıyıllara Göre Dağılımı: III.Yarıyıl

1	Legato ve staccato tekniklerini bir arada kullanabilme	C. Czerny op. 599 – no.44, no.45, no.56, no.57, no.58, no.59, no.61, no.62, no.69 B. Bartok - Microcosmos Vol II – no.55
2	Portato çalabilme	J. S. Bach – Der Erste Bach – no.1 Sol Major Menuet J. S. Bach – Der Erste Bach – no.2 Sol Minor Menuet J. S. Bach – Der Erste Bach – no.4 Sol Major Menuet
3	Aralıkları legato	C. Czerny op. 636 - no.3

	çalabilme – Tek elde çift ses çalışmaları	R. Schumann op. 68 – no.6 P.I. Tchaikovsky - Children’ s Album – no.2 B. Bartok - Microcosmos Vol II – no.66
4	Eller arası denge oluşturabilme	J. S. Bach – Der Erste Bach – no.6 Kleiner Kanon J. S. Bach – Der Erste Bach – no.8 Musette J. S. Bach – Der Erste Bach – no.9 Aria C. Czerny op. 849 – no.1, no.6 S. Heller op.45 – no.1 M. Clementi op.36 – no.2 I. Bölüm, II. Bölüm, III. Bölüm P.I. Tchaikovsky - Children’ s Album – no.16
5	Pedal kullanabilme	Stephen Heller op.45 – no.1 M. Clementi op.36 – no.2 II. Bölüm R. Schumann op. 68 – no.6 P.I. Tchaikovsky - Children’ s Album – no.16
6	Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme	J. S. Bach – Der Erste Bach – no.6 Kleiner Kanon J. S. Bach – Der Erste Bach – no.8 Musette J. S. Bach – Der Erste Bach – no.9 Aria M. Clementi op.36 – no.2 I. Bölüm, II. Bölüm, III. Bölüm R. Schumann op. 68 – no.6 P.I. Tchaikovsky - Children’ s Album – no.2, no.16
7	Nüanslı çalabilme	S. Heller op.45 – no.1 R. Schumann op. 68 – no.6 P.I. Tchaikovsky - Children’ s Album – no.16
8	Basit sonat formunda çalışmalar yapabilme	M. Clementi op.36 – no.2 I. Bölüm, II. Bölüm, III. Bölüm

9	Dizi ve kadans çalışmaları yapabilme	C. Hanon no.39 – 4 oktavda Re Major, Si Minor, La Major, Fa Diyez Minor, Fa Major, Re Minor, Si Bemol Major, Sol Minor, Mi Bemol Major, Do Minor dizi ve kadansları
10	3 diyez, 3 bemole kadar majör ve minör dizileri ve kadanslarını çalabilme	
11	Parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme, üçleme-16'lık çalışmalar yapabilme ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme	C. Hanon no.4, no.5 C. Czerny op. 849 – no.1, no.6, no.8, no.9, no.14

Tablo 5 incelendiğinde III. yarıyıl için belirlenen kriterlere göre uygulanacak piyano parçalarında; legato ve staccato tekniklerinin kullanımının bu yıl da aşamalı olarak arttığı, buna ek olarak portato tekniğinin ağırlıklı olarak incelendiği ve çalışıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar için J. S. Bach' ın “Der Erste Bach” albümünden çeşitli parçalar önerilmiştir.

Etüt çalışmaları için geçmiş yıllarda devam eden Czerny op.599 etüt kitabının bu yarıyılıda bitirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Czerny op.599 etütler öğrencide klavyenin yapısal anlamda temelini oturması açısından çok önemlidir. Bu yüzden piyano öğretmenlerince başlangıç ve orta düzeylere kadar çok tercih edilen bir kitaptır. Ancak III. yarıyıldan itibaren hız kazanma ve klavye üzerinde mekanikliğin kazanılması için op.849 etütlerin çalışılması önerilmektedir.

Diğer taraftan eller arasında melodi-ritim ve nüans dengesini kurabilmek için S. Heller' in op.45 no.1 etüdü tercih edilebilir. Bu yarıyılıda, II. yarıyılıda görülen Do majör, La minör, Sol majör, Mi minör dizilerine ek olarak yine aynı parmak numaraları ile çalınabilen Re majör, La majör dizilerine geçilebilir. Devamında ise çalınması daha zor, farklı parmak numaraları olan diğer diziler tamamlanabilir.

III. yarıyıl önceki yıllara göre müzikal açıdan öğrencide ifadenin netleştiği, parmak-bilek-önkol-kol tekniği ve müziksel algı kapasitesinin artmasıyla beraber cümle, nüans gibi ifadeli çalış tekniklerinin de uygulanabileceği bir yarıyıl

olması bakımından “serbest parça” niteliğindeki Schumann op.68 ve Tchaikovsky’ nin op.39 albümlerinden düzeye uygun çeşitli parçalar çalışılabilir.

III. yarıyılıda da Bartok’ un “Microcosmos” albümünün aşamalı olarak artarak yer aldığı görülmektedir. Microcosmos albümler, her seviye için yazılmış, kazanılması gereken teknik davranışları içeren albümler olmasının yanı sıra öğrenciye üstün bir deşifraj hakimiyeti de kazandıran, başlangıç ve orta düzeylerde piyano çalışmalarında karşılaşılabilecek çeşitli sorunlara çözüm getirebilecek kısa parçalardan oluşan teknik metotlardır. Bu yönden piyano öğrencilerine her yarıyılıda seviyelerine göre çalıştırılması önerilmektedir.

Tablo 6: Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Piyano Eğitiminde Kullanılan Eserlerin Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri Açısından Yarıyillara Göre Dağılımı: IV.Yarıyıl

1	Aralıkları legato çalabilme	J. S. Bach – Der Erste Bach – no.15 Menuet I - Menuet II J. S. Bach – Der Erste Bach – no.16 Polonaise C. Czerny op. 849 – no.23 R. Schumann op. 68 – no.10, no.11, no.16 P.I. Tchaikovsky - Children’ s Album – no.8, no.13 B. Bartok - For Children Book 1 - no.39
2	Aralıkları staccato çalabilme	J. S. Bach – Der Erste Bach – no.15 Menuet I - Menuet II J. S. Bach – Der Erste Bach – no.18 Polonaise C. Czerny op. 636 – no.13 R. Schumann op. 68 – no.8, no.23, P.I. Tchaikovsky - Children’ s Album – no.4, no.10, no.18, no.20 E. Grieg – Liric Pieces op.12 - no.2, no.6, no.8 B. Bartok - For Children Book 1 - no.21
3	Parmak, bilek ve önkol kullanarak çalabilme staccato	R. Schumann op. 68 – no.8 P.I. Tchaikovsky - Children’ s Album – no.4,

		no.10, no.18, no.20 E. Grieg – Liric Pieces op.12 - no.2, no.6, no.8
4	Akor çalabilme	C. Czerny op. 849 – no.16 E. Grieg – Liric Pieces op.12 - no.8
5	Kırk akor çalabilme	R. Schumann op. 68 – no.9
6	Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme	A. Diabelli op.168 - no.1 I. Bölüm, II. Bölüm, III. Bölüm F. Kuhlau op.20 – no.I I. Bölüm, II. Bölüm, III. Bölüm
7	Nüanslı çalabilme	J. S. Bach – Der Erste Bach – no.15 Menuet I-Menuet II A. Diabelli op.168 – no.1 I. Bölüm, II. Bölüm, III. Bölüm R. Schumann op. 68 – no.8, no.10, no.11, no.16, no.23, P.I. Tchaikovsky - Children’ s Album – no.4, no.8, no.10, no.13, no.18, no.20, E. Grieg – Liric Pieces op.12 - no.2, no.6, no.8 B. Bartok - For Children Book 1 – no.21
8	Çapraz çalabilme	A. Diabelli op.168 - no.1 III. Bölüm
9	Aksak ölçü çalabilme	B. Bartok Microcosmos Vol III – no.82 B. Bartok Microcosmos Vol IV – no.100, no.103
10	Dizi kadans ve arpej çalışmaları yapabilme	<u>Do Major</u> <u>Sol Major</u> <u>Fa Major</u> La minor Mi Minor Re Minor “Beyaz Tuşlar” tam klavye dizi, arpej ve çevrimleri-kadansları
11	4 diyez, 4 bemole kadar majör ve minör dizileri ve kadanslarını çalabilme	C. Hanon no.39 – 4 oktavda Mi Major, Do diyez Minor, La Bemol Major, Fa Minor dizi ve kadansları

12	Parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme, hız gerektiren eserlerde parmak geçişlerini yapabilme ve tempoya uygun düzeyde çalabilme	C. Czerny op. 849 – no.25, no.30 C. Czerny op. 636 – no.7, no.8 C. Hanon no.5, no.6, no.7, no.8, no.9, no.10, no.11, no.12
----	--	--

Tablo 6 incelendiğinde IV. yarıyıl için belirlenen kriterlere göre uygulanacak piyano parçalarında; yine legato ve staccato tekniklerine dayalı çalışmalara bağlı olarak bu yarıyıldaki akor çalma ve kırık akor çalma teknikleri üzerinde durulmaktadır. Ayrıca çapraz hareketler için Diabelli sonatinlerden op.168 no.1 Fa majör sonatinin III. bölümü önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Bunların dışında bu yarıyıldaki da 4 oktav dizi çalışmaları diyez ve bemol sayısı artarak devam etmelidir. Geçmiş yarıyıllarda yapılan diziler tam klavye, yeni öğrenilenler ise 4 oktav yapılmaya devam edilebilir. Dizileri tam klavye çalışmak, klavyede tam parmak ve kol hakimiyetini kolaylaştıracak ve etkili çalma kapasitesini arttıracaktır.

“...Chopin, dizilerin bütün klavye boyunca ve aksanlı olarak çalınmasına önem vermiştir. Besteci el pozisyonunun tuşla birlikte yer değiştirmesini ve hiçbir zaman parmaklar tuşların üzerine gelmeden önce çalınmamasını istemiştir (Ercan, 2008, s.121)”.

Bunlara ek olarak, daha önce öğrenilmiş olan dizilerde yapılacak arpej çalışmaları önemlidir. Bu arpej çalışmalarını da desteklemek üzere Czerny op.849 no.25 Re majör arpej etüt ve op.636 Do majörde sağ ve sol el ayrı ayrı olmak üzere no.7 ve no.8 arpej etütleri önerilmektedir.

Tablo 7: Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Piyano Eğitiminde Kullanılan Eserlerin Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri Açısından Yarıyıllara Göre Dağılımı: V.Yarıyıl

1	Akor çalabilme	C. Czerny op. 299 – no.6 B. Bartok - For Children Book 1 - no.1, no.2, no.3, no.4, no.5, no.6, no.7, no.8, no.9, no.10, no.11, no.12, no.13, no.14
2	Kırık akor çalabilme	C. Czerny op. 636 – no.14 R. Schumann op. 68 – no.32,

3	Akorları legato çalabilme	C. Czerny op. 299 – no.7, no.10, no.21
4	Akorları staccato çalabilme	D. Scarlatti K.64 L58 – Gavotta – Re Minor R. Schumann op. 68 – no.41
5	Parmak, bilek ve önkol kullanarak staccato çalabilme	J. S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen no.III Do minor
6	Önkol dönüşleri yapabilme	C. Czerny op. 299 – no.12, no.21 D. Scarlatti K.64 L58 – Gavotta – Re Minor R. Schumann op. 15 – no.7 – Traumerei
7	Parmak geçişlerini sağlayabilme	C. Czerny op. 299 – no.7, no.10, no.12, no.21
8	El pozisyonu değiştirebilme	J. S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen no.V Re minor F. Mendelshonn B. – Gondollied op.19 no.6 Sol Minor
9	Parmak bağımsızlığını kazanabilme	C. Czerny op. 299 – no.6, no.7, no.10, no.12, no.21 J. S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen no.III Do minor C. Hanon no.13, no.14, no.15
10	Pedalli çalabilme	R. Schumann op. 15 – no.7 – Traumerei F. Mendelshonn B. – Gondollied op.36 no.6 Fa Diyez Minor F. Chopin – Masurkas op. 7 no.1 Fa Major, op.67 no.2 Sol Minor. F. Chopin – Waltz op. Posth. No.11 La minor
11	Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme	D. Scarlatti K.64 L58 – Gavotta – Re Minor J. S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen no.III Do minor J. S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen no.V Re minor

		<p>J. S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen no.VII Mi Minor</p> <p>J. S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen no.IX Fa Major</p> <p>J. S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen no.XI Sol Minor</p> <p>P.E. Bach – Wq.117.1 Solfeggetto</p> <p>M. Clementi op.36 – no.4 I. Bölüm, II. Bölüm, III. Bölüm</p> <p>F. Kuhlau op.55 – no.1 Bölüm, II. Bölüm, III. Bölüm</p> <p>F. Kuhlau op.55 – no.2 Bölüm, II. Bölüm, III. Bölüm</p> <p>F. Kuhlau op.55 – no.3 Bölüm, II. Bölüm, III. Bölüm</p> <p>W.A. Mozart – Viyana Sonatinleri</p> <p>R. Schumann op. 68 – no.32, no.41</p> <p>R. Schumann op. 15 – no.7 - Traumerei</p> <p>F. Mendelshonn B. – Gondollied op.36 no.6 Fa Diyez Minor</p> <p>F. Mendelshonn B. – Gondollied op.19 no.6 Sol Minor</p> <p>F. Chopin – Masurkas op. 7 no.1 Fa Major, op.67 no.2 Sol Minor.</p> <p>F. Chopin – Waltz op. Posth. No.11 La minor</p> <p>B. Bartok - For Children Book 1 - no.1, no.2, no.3, no.4, no.5, no.6, no.7, no.8, no.9, no.10, no.11, no.12, no.13, no.14</p>
12	Nüanslı çalabilme	<p>R. Schumann op. 68 – no.32, no.41</p> <p>R. Schumann op. 15 – no.7 - Traumerei</p> <p>F. Mendelshonn B. – Gondollied op.36 no.6 Fa Diyez Minor</p> <p>F. Mendelshonn B. – Gondollied op.19 no.6 Sol Minor</p> <p>F. Chopin – Masurkas op. 7 no.1 Fa Major, op.67 no.2 Sol Minor.</p>

		F. Chopin – Waltz op. Posth. No.11 La minor B. Bartok - For Children Book 1 - no.1, no.2, no.3, no.4, no.5, no.6, no.7, no.8, no.9, no.10, no.11, no.12, no.13, no.14
13	Polifonik çalışmalar yapabilme, Barok döneme ait polifonieserler çalabilme	D. Scarlatti K.64 L58 – Gavotta – Re Minor J. S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen no.VII Mi Minor J. S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen no.IX Fa Major J. S. Bach – BWV 553-560 Kleine Preludien und Fugen no.XI Sol Minor
14	Dizi, ters dizi, kadans ve arpej çalışmaları yapabilme	<u>Re Major</u> <u>La Major</u> <u>Mi Major</u> Si Minor Fa # Minor Do# Minor Tam klavye dizi, arpej ve çevrimleri-kadansları C. Hanon no.38
15	5 diyez, 5 bemole kadar majör ve minör dizileri ve kadanslarını çalabilme	C. Hanon no.39, no.41 – 4 oktavda Si Major, Sol Diyez Minor, Re Bemol Major, Si Bemol Minor dizi ve kadansları
16	Parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme	C. Czerny op. 299 – no.6, no.7, no.10, no.12, no.21 C. Hanon no.13, no.14, no.15
17	Okul müziklerine eşlik edebilme	İlköğretim kitaplarında yer alan güncel okul şarkıları İlköğretim kitaplarında yer almayan eski “güzel” okul şarkıları

18	İstiklal marşı, diğer marşlar ve değişik tempo ve biçimlerdeki okul şarkılarına eşlik edebilme	“İstiklal Marşı” Sadeleştirilmiş Mi Minor Düzenleme: Eduard Zuckmayer
----	--	---

Tablo 7 incelendiğinde V. yarıyıldan itibaren J. S. Bach’ ın Küçük Prelüd ve Fügler albümüne geçilebilir, öğrencinin seviyesi ve çalışma kapasitesine göre değişik tonlarda parçalar çalışılabilir. Ancak öğrencide polifoninin daha iyi anlaşılabilmesi için özellikle no.7, no.9, no.11 parçaların daha etkili olabileceği düşünülmektedir.

V. yarıyıl cümle, müzikal ifade ve nüans çalışmalarının yapıldığı bir yarıyıl olmasının yanı sıra aynı zamanda öğrenciye klavyede çabukluk kazandıracak çalışmalarda bulunulması gereken bir yarıyıl olmalıdır. Öncelikle hız bakımından teknik çalışmaların yapılacağı bu yarıyıldan Czerny’ nin op.299 etütler kitabı önerilebilir. Op. 299 etütler klavyede çabukluk ve parlaklık elde etmek için tercih edilebilecek etütlerdir. Bunun yanı sıra yine geçmiş yarıyllarda yapılan diziler tam klavye, yeni öğrenilenler ise 4 oktav yapılmaya devam edilebilir.

V. yarıyıldan ayrıca aynı yarıyıldan beraber okutulan “Eşlik Çalma” dersleriyle de ilişkili olarak, okul müziği ve İstiklal Marşı üzerine de çalışmalar yapılmalıdır. Müzik öğretmeni adayına; seviyeye üstün, parlak ve gösterişli piyano eserlerinin yanı sıra okul şarkılarının eşliklendirilmesi ile ilgili çalışmalar yaptırmalı ve buna yönelik bir dağar kazandırılmalıdır.

Tablo 8: Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Piyano Eğitiminde Kullanılan Eserlerin Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri Açısından Yarıyllara Göre Dağılımı: VI.Yarıyıl

1.Dizi, kadans ve arpej çalışmaları yapabilme, kromatik dizi çalabilme	<u>Si Major</u> <u>Re b Majör</u> Sol# Minor Si b Minor Tam klavye dizi, arpej ve çevrimleri- kadanları C. Hanon no.40
2.24 dizinin tamamını arpej ve kadanları ile çalabilme	<u>Do Majör</u> <u>Sol Major</u> <u>Re Major</u> La Minor Mi Minor Si Minor <u>La Major</u> <u>Mi Major</u> <u>Si Major</u> Fa# Minor Do# Minor Sol# Minor

	<p><u>Fa Majör</u> <u>Si b Majör</u> <u>Mi b Majör</u> <u>Re Minor</u> <u>Sol Minor</u> <u>Do Minor</u></p> <p><u>La b Majör</u> <u>Re b Majör</u> <u>Sol b Majör</u> <u>Fa Minor</u> <u>Si b Minor</u> <u>Mi b Minor</u> Tam klavye dizi, arpej ve çevrimleri- kadansları</p>
<p>3.Akorları legato çalabilme 4.Akorları staccato çalabilme 5.3' lü, 6' lı, 10' lu aralıklarla çift ses çalışmaları yapabilme 5.Önkol dönüşleri yapabilme 6.Pedalli çalabilme 7.Trill yapabilme 8.Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme 9.Nüans ve yorum çalışmaları yapabilme 10.Farklı dönemlerdeki eserleri biçimsel açıdan analiz ederek seslendirebilme 11.Sonat çalabilme, biçimsel özelliklerini yansıtabilme 12.Parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme, 13.Hızında ve düzeyine uygun etüt çalabilme - hız kazandıran etütler çalabilme 14.Çalışılan eserleri orijinal temposunda ve doğru çalabilme 15.Okul müziklerine eşlik yapabilme</p>	<p><u>Eserlerin listesi:</u></p> <p>C. Hanon no.13, no.14, no.15</p> <p>J. Pischna – Technical Studies 60 Progressive Exercises no.29, no.30, no.39</p> <p>C. Czerny op. 299 – no.28, no.34</p> <p>J. S. Bach – Inventionen II sesli no.1 Do Major, no.4 Re Minör, no.8 Fa Mjör</p> <p>J. Haydn – Sonaten – no. 37 Hob.XVI:22 Mi Major, no. 42 Hob.XVI:27 Sol Major, no.46 Hob.XVI:31 Mi Major, no.53 Hob.XVI:34 Mi Minor</p> <p>W. A. Mozart – Sonaten – no.5 K.283 Sol Majör, no.12 K.332 Fa Majör, no.16 K.545 Do majör</p> <p>F. Chopin “Waltz”, “Masurkas”, “Nocturnos”, “op.28 Preludes no.15 Raindrops”</p> <p>Claude Debussy – Le Petit Negre Dmitri Kabalewsky – op.27 Kinder Stücke - op.40 Variations</p> <p>İstiklal Marşı - Osman Zeki Üngör – Sol Minör -orijinal 4 ses-</p>

Tablo 9: Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Piyano Eğitiminde Kullanılan Eserlerin Piyano Çalma Davranışlarını Değerlendirme Kriterleri Açısından Yarıyillara Göre Dağılımı: VII.Yarıyıl

<p>1. Paralel 3' lü, 6' lı, 10' lu şekillerde dizi çalabilme, arpej ve kadanslarını yapabilme</p>	<p>“Beyaz Tuşlar” dan başlayarak 3' lü, 6'lı, 10' lu şekillerde dizilerin tam klavye çalınması.</p> <p><u>Do Major</u> <u>Sol Major</u> <u>Re Major</u> La Minor Mi Minor Si Minor</p> <p><u>La Major</u> <u>Mi Major</u> <u>Si Major</u> Fa# Minor Do# Minor Sol# Minor</p> <p><u>Fa Major</u> <u>Si b Major</u> <u>Mi b Major</u> Re Minor Sol Minor Do Minor</p> <p><u>La b Major</u> <u>Re b Major</u> <u>Sol b Major</u> Fa Minor Si b Minor Mi b Minor Tam klavye dizi, arpej ve çevrimleri- kadanları</p>
<p>2.Paralel nota geçişlerini yapabilme 3.Omuz ve kol tekniği kullanarak çalabilme 4.Trill yapabilme 5.Deyim ve cümle yapılarını kullanarak müziksel ifadeyi arttırabilme 6.Çalışılan eserleri orijinal temposunda ve doğru çalabilme 7.Dominant 7' li içeren kadans çalışmaları yapabilme 8.Parmak alıştırmaları yaparak hız kazanabilme ve hız gerektiren eserlerde tempoya uygun düzeyde çalabilme 9.Okul müziklerine eşlik yapabilme</p>	<p><u>Eserlerin listesi:</u></p> <p>C. Hanon – The Virtuoso Pianist</p> <p>J. Pischna – Technical Studies 60 Progressive Exercises</p> <p>C. Czerny op. 299 – no.34, no.36</p> <p>M. Clementi op. 44 (Gradus ad Parnassum)</p> <p>J.B. Cramer 60 Etuden</p> <p>M. Moszkowski op.72</p> <p>J. S. Bach – Inventionen II ve III sesli J. S. Bach – English Suiten, French Suiten</p> <p>J. Haydn – Sonaten – no. 37 Hob.XVI:22 Mi Major, no. 42 Hob.XVI:27 Sol Major, no.46 Hob.XVI:31 Mi Major, no.53</p>

	<p>Hob.XVI:34 Mi Minor</p> <p>W. A. Mozart – Sonaten – no.10 K.330 Do Majör, no.12 K.332 Fa Majör, “K.265 12 Variations - Ah vous dirai-je, Maman”</p> <p>L. V. Beethoven – Sonaten – op.2 no.1 Fa Minor, op.49 no.1 Sol Minor, op.49 no.2 Sol Major</p> <p>F. Schubert – op.90 Impromptus</p> <p>F. Chopin “Waltz”, “Masurkas”, “Nocturnos”, “op.28 Preludes no.15 Raindrops”</p> <p>Claude Debussy – Children’ s Corner Sergei Prokofiev – op. 31 no.4</p>
--	--

Tablo 8 ve Tablo 9’ da yer alan VI. ve VII. yarıyıllar, piyano eğitiminde repertuar kazanmaya yönelik yarıyıllar olması gerektiğinden, özellikle 4. sınıftan itibaren mezuniyet sınavlarında seslendirilmek üzere piyano edebiyatında “*eser*” niteliğinde sayılabilecek büyük ve seçkin parçalar çalışılabilir. Bu yarıyıllardan itibaren söz konusu eserler çalışılacağı düşünülerek araştırmanın bu bölümünde VI. ve VII. yarıyıllar için her bir kritere yönelik parça önerilmemiş, bu dönemlerde çalışılan nitelikli eserlerin, belirlenen değerlendirme kriterlerine dönüştürülmesi ve kazandırılmasını sağlayacağı düşünülerek eserler listesi bütün halinde verilmiştir.

Başka bir deyişle; önerilen bu eserler VI. ve VII. yarıyıllardaki tüm kriterleri kapsamaktadır. Ancak; VI. yarıyılıda 24 dizinin bitirilmesi, VII. yarıyılıda ise bu dizilerin 3’ lü, 6’ lı ve 10’ lu şekillerde tam klavye çalışmalarına başlanması gerektiği düşünülmektedir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Eğitimde başarıya ulaşmanın en önemli adımlarından biri, dersi her bakımdan doğru bir şekilde tasarlamak ve bir program çerçevesinde yürütmektir. Eğitim süresince programlamanın doğru bir şekilde yapılması, hem etkili öğrenmeyi sağlayacak, hem de öğrenciye ve öğretim elemanına zaman kazandıracaktır. Piyano eğitiminde de hedeflenen davranışların tam anlamıyla kazandırılması, ancak doğru programlanan bir eğitim süreci ile sağlanabilir.

Çalışmada ortaya koyulan dağılım sistemi ile kazandırılmak istenen hedeflere daha kolay ve hızlı bir şekilde ulaşılabilmesi öngörülmüştür. Bu bakımdan ortaya koyulan dağılım sisteminin, öğrencilerin teknik açıdan değişik problemlerine yönelik çeşitli eserler önermesi sebebiyle piyano eğitimini daha nitelikli bir hale getireceği söylenebilir. Aynı zamanda sözü edilen dağılım sisteminin, hangi eserlerin hangi teknik konuları içerdiğini ve bunları hangi sıraya göre çalıştırmak gerektiği konusunda da piyano eğitimcilerine ışık tutacağı ve bu anlamda önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Araştırmada önerilen eserlerin her biri ayrı ayrı çalıştırılmayabilir. Ancak bu durumda, bazı teknik konular eksik kalacaktır. Öğrencinin her zaman dizi ve arpej çalışmalarına devam etmesi, diğer etüt ve eserlerini çalışırken kendisine klavye üzerinde mekaniklik ve hız açısından rahatlık getireceği unutulmamalıdır. Ayrıca öğrenci, etüt çalışma konusunda bilinçlendirilmeli ve motive edilmelidir. Eserler üzerinde, özellikle zor gelen pasajları etüt çalışır gibi analiz ederek çalışmalı, önce teknik temel oturtulmalı, sonra nüans, pedal ve diğer müzikal öğelere odaklanılmalıdır.

Öğrencilerin çalışma kapasiteleri göz önünde bulundurularak, deşifrajlarının kuvvetlendirilmesi, çalmak üzere olgunlaşan parçaların bitmesine yakın yeni deşifre edilecek parçaların hazır bulundurulması kısaca öğrencinin elinde her zaman bir “hazır parça” bir de “deşifre parça” olması, sistematik okuma becerilerini geliştirmeleri açısından son derece yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

Akbulut, E. (2013, Ocak). Eğitim fakóltesi müzik eğitimi anabilim dalı “bireysel çalğı” dersi hedeflerinin gerçekteşme düzeylerine ilişkin 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin görüşleri açısından bir değerlendirme. *Kastamonu Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 21(1),57-68.

Akyıldız, O., Arseven, A. D., şentürk, N. (2004). Müzikal yapı ön-bilgisinin pişanoda eser seçimine etkisi. *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, 7-10 Nisan 2004, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Askerova, S. (2002). *Konservatuar Müzik Eğitiminin Bilimsel ve Eğitsel Temelleri*. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayını.

Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Çimen, G. (1995). Pişano başlangıç metotlarına genel bakış. *Mavi Nokta Müzik ve Sanat Dergisi*. Trabzon: Selva Yayınıcılık.

Çimen, G., Ercan, N., Gökbudak, S., Karakelle, S., Aziz, G., Ekinci, H., Gyöffry, G.D., Demirtaş, O., Gün, E. (2013). *Pişano Öğretiminde Pedagojik Yaklaşımlar*. Ankara: Pegem Yayınları.

Ekinci, H. (2004). Müzik öğretmeni adaylarının pişano eğitimine ilişkin düzeye uygun teknik alıştırma metodu sorunu. *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, 7-10 Nisan 2004, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Ercan, N. (2008). *Pişano Eğitiminde İlke ve Yöntemler*. Ankara: Sözkese Matbaası.

Ertem, ř. (2011, Mayıs). Orta düzey pişano eğitimi için repertuvar seçme ilkeleri. *Kastamonu Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 19(2),645-652.

Fenmen, M. (1947). *Pişanistin Kitabı*. Ankara: Akba Kitabevi.

Gün, E., Köse, H.S. (2012, Temmuz). Pişano eğitiminde müzikal terimler ve çalma tekniklerine ilişkin bilişsel düzey analizi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(3),246-257.

Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kasap, T. B. (2004). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki yardımcı çalgı piyano dersleri üzerine bir araştırma. *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, 7-10 Nisan 2004, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Küçük, A. (2003). Piyano tekniğinin tarihi gelişim sürecine kısa bir bakış. *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu*, 30-31 Ekim 2003, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Pamir, L. (1984). *Çağdaş Piyano Eğitimi*. İstanbul: Beyaz Köşk Yayınları.

Sönmezöz, F. (2004). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda çağdaş türk piyano eserlerinin yeri ve önemi. *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, 7-10 Nisan 2004, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Sönmezöz, F. (2011). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki piyano derslerinin içeriğine ve piyano eğitimine ilişkin genel bir değerlendirme. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications ICONTE 2011*. 27-29 Nisan 2011, Antalya.

YÖK (2006). Müzik Öğretmenliği Lisans Programı. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/muzik.doc
Erişim tarihi: 30.01.2014.